

Климатските промени кои се чувствуваат деновиве се со брзина и времетраење кое не било осетено во последните 120 илјади години. Тие промени можат да се забележат и во Македонија.

Според експертите за животна средина, овој процес е настанат најмногу поради штетните гасови произведени од човекот од почетокот на индустриската револуција. Овие гасови ги задржуваат сончевите зраци во атмосферата, а со тоа се постигнува процес сличен на стаклена градина кој се изведува во атмосферата. Поради тоа овие гасови се нарекуваат **стакленички гасови**. Тие гасови се: јаглероден диоксид (CO₂) кој се испушта при согорување на материјали кои содржат јаглерод, метан (CH₄), азотни оксиди (N₂O), халогени хидрофлуориди и сулфур хексафлуорид (SF₆), овие се неприродни гасови во атмосферата.

Без природниот ефект на стаклена градина, просечната температура на планетата Земја би била за 30 °C пониска од моменталната. Од индустриската револуција нивото на стакленички гасови е значително зголемено во атмосферата, а поради тоа постигнавме лесно уништулив баланс. Како резултат на тоа, атмосферата е оштетена и тешко дека ќе може да се опорави во следните стотина, па дури и илјадници години.

Доколку не сакате да го живеете Вашиот живот на нечиста планета поради негодностите временските услови, тогаш подобро е веднаш да превземете нешто.

I. Промена на временските услови

Вие лично можете да ги почувствувате временските состојби. Новите температури се заминуваат се почесто и на некои места се достигнуваат долготрајни дождови, а додека пак на други места тие се многу поретки. Брутални грмотејни невремени се појавуваат се почесто.

Еден од најдеструктивните феномени од атмосферата се тропските циклони кои се направени од ураганите во Атланскиот Океан. Тие ја добиваат енергијата од морската вода која се загрева од сончевите зраци. Тропските циклони се оформуваат кон крајот на летото. Тие доаѓаат со разорни ветрови и поројни дождови, а поаѓајќи оставаат уништени населени места.

Во Европа, се почесто се случува невреме проследено со урагани и громотејници. Таквите појави произлегуваат како последица од зголемената концентрација на стакленички гасови во атмосферата, а со тоа и до промена на временските услови. Поради климатските промени, треба да се подготвиме за се послени грмотејници проследени со силни ветрови, дождови и градови.

Ако климатските промени придонесат да се развиеат како и досега, ќе мора да очекуваме овие феномени да се појавуваат се почесто и во посуриви форми од претходни.

II. Промена на животната средина

Надестакнуваат последици од климатските промени се топенето на деловите од Арктикот и Антарктикот, како и ледените врвови на високите планини кои било надворешни од испадниче глациери. Според предвидувањата, замрзнатиот шит на Арктикот брзо деловно ќе исчезне кон крајот на нашиот век. Од една страна тоа ќе резултира со невојарна штета за населението кое живее во таа област, а од другата страна ќе се зголеми нивото на водата во океаните.

Климатските промени не значат само промени во температурата. Распределбата на врнежите ќе биде уште понееднаква. Нивното количество ќе се намали во поголеми области, додека во други значително ќе се зголеми. Недостатокот за снабдување со вода за пиење може да влијае врз повеќе од половина на човечкиот род. Поради премногу или премалку врнежи, земјоделските поврвни ќе даваат значително помали приноси, а тоа ќе предизвика и недостаток на храна.

Поради климатските промени ќе се помести климатскиот појас, а тоа ќе има брутални ефекти на животот свет. Ова поместување е побрзо од растението на дрвта, а со тоа шумите нема да бидат способни да се адаптираат навреме на промените. Со сечење на шумите ние ги забрзуваме климатските промени. Дрвјата одземаат огромна количина на јаглероден диоксид од атмосферата и истовремено тие произведуваат кислород, а на тој начин тие придонесуваат за стопирање на катастрофални климатски промени. Овие ефекти ги оштетуваат основите на земјината биосфера која исто така влијае и врз луѓето.

III. Кои се причините?

Отпад-големина

Големицата на насобраниот отпад е добар пример за недоговорно размислување. Најголемиот дел од отпадот се состои од амбалажа. Наместо да користиме рециклирани материјали за завиткување и рециклирани шишалка ние употребуваме техники за завиткување кои се повеќе се раширени низ светот, а за нив се троши голема количина енергија и сировини. Исто така, овие техники произведуваат отпад кој ги предизвикува климатските промени. Од една страна енергијата за некое производство е непотребна потрошувачка, а од друга страна произведените отпадни материјали ја загадуваат нашата животна средина за стотини години и испуштаат метан во атмосферата, а тој гас спаѓа во групата на стакленички гасови.

Осаци

Нам ни треба енергија за: светилките во нашите домови, да гледаме телевизија, да работиме со апаратите во домаќинствата. Таа електрична енергија ја добиваме во нашите домови во замена за нешто. Поклонен дел од електричната енергија се произведува во термоцентрали кои испуштаат милиони тони на јаглероден диоксид во атмосферата.

Транспорт

Автомобилите важат ни го олеснуваат животот, но не треба да заборавиме дека тие испуштаат огромна количина на јаглероден диоксид во атмосферата бидејќи согоруваат фосилни горива (нефта, бензин). Возежи се во автомобил за лично здравство, ние значително ја зголемуваме брзината на климатските промени. Воздушниот транспорт и најбрзиот начин на транспорт овие денови, но во таа група и најнапредниот метод на транспортирање.

IV. Што можеме ние да направиме?

Ефикасно користи ја енергијата!

Поголем дел од енергијата се создава на начин што ја загадува животната средина, а се нејзиното штедење не ја поштедува животната средина. За подетални информации погледнете го нашиот постер "Енергијата во домот".

Доколку сакате да ја заштитите земјата од климатските промени користете јавен транспорт (автобус, трамвај, воз, метро, брод), но ако патувате на кратка релација тогаш не се двоумете и користете велосипед, затоа што не постои еколошки поприфатлива машина од вашето тело.

Употребувај обновливи извори на енергија!

Доколку користите енергија произведена од обновливи извори како што се сонце, ветер, плима, биомаса тогаш сте сигурни дека не сте голем товар за атмосферата, бидејќи тогаш не се произведуваат стакленички гасови. За подетални информации погледнете го нашиот постер "Судијливи извори на енергија".

Садење на дрвја!

Дрвјата одземаат огромна количина на јаглероден диоксид од атмосферата и истовремено произведуваат кислород, а на тој начин тие придонесуваат за стопирање на катастрофални климатски промени. Секое посадено дрво е еден мал чекор напред кон заштита на нашата планета.

Купувај локално направени производи направени од рециклирани материјали!

Доколку купувате производи од рециклирани или природни материјали тогаш придонесувате за заштитата на нашата клима. Бидејќи не се создава отпад. За производи направени од рециклирани материјали се троши помалку енергија, а со тоа се испуштаат помалку стакленички гасови во атмосферата. Доколку одберете да купувате домашни производи тогаш ќе го намалите загадувањето на атмосферата која се постигнува преку авионот транспорт. Со тоа ќе го намалите товарот врз атмосферата.

Проширете ја нашата порака!

При нашите прошетки низ светот се отворени очи ќе сфатите како природата функционира и дека човештвото е уште еден едниот елемент кој влијае на самиот циклус. Со малку внимание кон заштитата на природниот баланс ќе допринесете кон спречувањето на климатските промени и заштитата на нашата планета. Пренесете ги информациите за климатските промени до вашите пријатели - колку повеќе тие дознаат, толку поефикасно ќе работиме против нив.